

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ДИРЕКТИВИ (ЄС) 2024/1203 ПРО ЗАХИСТ ДОВКІЛЛЯ У СИСТЕМУ НАЦІОНАЛЬНОГО ПРАВА ФРАНЦІЇ

ЖУКОРСЬКА Я.М. - кандидат юридичних наук, доцент, декан факультету права та міжнародних відносин, Державний університет «Київський авіаційний інститут»

<https://orcid.org/0000-0002-7797-5207>

УДК 349.6:341.217

DOI: <https://doi.org/10.71404/EP.2026.1.44>

У статті здійснено комплексний аналіз особливостей імплементації Директиви (ЄС) 2024/1203 про захист довкілля засобами кримінально-нормативного регулювання у національну правову систему Франції. Дослідження присвячене з'ясуванню змісту новел зазначеної Директиви, їх впливу на трансформацію кримінально-правових механізмів охорони довкілля, а також оцінці готовності французького законодавства до адаптації оновлених європейських стандартів.

Проаналізовано попередній досвід транспонування Директиви 2008/99/ЄС, зокрема через ухвалення Закону про клімат і стійкість (*Loi Climat et Résilience*), який запровадив у французьке право категорію екоциду. Розкрито особливості правової конструкції екоциду у Франції, зокрема обмеження його кваліфікації статусом делікту, встановлення критерію семирічної тривалості шкоди та звуження суб'єктивної сторони до умисної форми вини. Обґрунтовано, що такі підходи створюють підвищений доказовий бар'єр і потребують перегляду у світлі вимог нової Директиви.

Окрему увагу приділено інституційній моделі протидії екологічним злочинам у Франції, включаючи діяльність спеціалізованих підрозділів жандармерії, адміністративних контрольних органів та прокуратури. Визначено, що ефективність кримінально-правового захисту довкілля залежить не лише від формального закріплення складів злочинів і санкцій, а й від належного ресурсного забезпечення, координації між органами влади та формування сталої судової практики.

Зроблено висновок, що імплементація Директиви (ЄС) 2024/1203 може стати каталізатором якісного оновлення французької моделі кримінально-правової охорони довкілля, зокрема шляхом розширення матеріального розуміння екологічної шкоди, інтеграції елементів грубої небалості та посилення корпоративної відповідальності. Досвід Франції розглядається як релевантний для України в контексті адаптації національного законодавства до аспис Європейського Союзу.

Ключові слова: Директива (ЄС) 2024/1203; компенсація; екологічні злочини; екоцид; екологічна шкода; екологічна безпека; право Європейського Союзу; міжнародне право.

Постановка проблеми

У сучасних умовах посилення європейської інтеграції та формування єдиних стандартів правового захисту довкілля особливої актуальності набуває питання адаптації національних правових систем до вимог Директиви (ЄС) 2024/1203 про захист довкілля, в тому числі засобами кримінально-нормативного регулювання. У цьому контексті досвід Франції становить значний науковий і практичний інтерес, оскільки французька правова система традиційно розглядається як одна з найбільш розвинених та концептуально вибудованих у межах континентальної правової сім'ї. Високий рівень кодифікації, наявність спеціалізованих інституцій у сфері боротьби з екологічною злочинністю, визнання кримінальної відповідальності юридичних осіб та поступове

впровадження категорії екоциду свідчать про прогресивний характер французького підходу до охорони довкілля.

Водночас навіть така розвинена система стикається з труднощами у процесі імплементації оновлених європейських стандартів, що підтверджує складність гармонізації кримінального законодавства в умовах багаторівневого правового регулювання. Для України, яка перебуває на етапі активної євроінтеграції та наближення свого законодавства до *acquis* Європейського Союзу, аналіз французького досвіду має особливе значення. Французька модель може слугувати своєрідним еталоном у частині системності правового регулювання, інституційної спеціалізації та поєднання каральних і превентивних механізмів захисту довкілля.

Отже, постає проблема визначення оптимальних шляхів адаптації національного кримінального законодавства до вимог європейського права з урахуванням кращих практик держав-членів ЄС, зокрема Франції, а також оцінки можливості використання цього досвіду в процесі реформування української системи кримінально-правової охорони довкілля.

Актуальність зазначеної проблематики зумовлюється не лише оновленням нормативної бази Європейського Союзу, а й загальною тенденцією до криміналізації найбільш небезпечних посягань на довкілля в умовах загострення кліматичної кризи та зростання транснаціонального характеру екологічної злочинності. Підвищення стандартів кримінально-правового захисту екосистем стає складовою ширшої політики ЄС щодо сталого розвитку та екологічної безпеки, що об'єктивно посилює вимоги до національних систем правосуддя. У цьому контексті науковий аналіз імплементації Директиви (ЄС) 2024/1203 набуває особливої значущості як для держав-членів, так і для країн-кандидатів, які здійснюють адаптацію законодавства до *acquis* ЄС.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Упродовж 2024–2025 років у європейській та французькій правничій доктрині суттєво активізувалися дослідження, при-

свячені оновленню кримінально-правових механізмів охорони довкілля у зв'язку з ухваленням Директиви (ЄС) 2024/1203. На рівні інституцій ЄС та офіційних аналітичних матеріалів акцент зроблено на тому, що новий акт встановлює мінімальні правила щодо складів екологічних кримінальних правопорушень і санкцій, а також спрямований на посилення ефективності правозастосування та уніфікацію кримінально-правової відповіді в державах-членах. Водночас у спеціалізованих публікаціях з європейського кримінального права (зокрема, у фахових оглядах) наголошується, що директива розширює перелік караних діянь, деталізує підходи до рівнів санкцій і підкреслює значення ресурсного забезпечення, міжвідомчої координації та превентивних інструментів.

Французький науковий і практичний дискурс зосереджений, по-перше, на оцінці наслідків прийняття Закону про клімат та стійкість для кримінально-правового захисту довкілля, включно з дискусіями щодо конструкції делікту екоциду, критерію стійкості та тривалості шкоди та доказових бар'єрів. Так, у фахових коментарях і правничій періодиці підкреслюється проблемність підходу, за якого тривалість шкідливих наслідків пов'язується з довготривалим часовим порогом, що істотно ускладнює доведення складу правопорушення та звужує сферу застосування норми; окремо аналізуються позиції та застереження інституцій щодо відповідних законодавчих рішень.

З огляду на наведене, сучасний стан наукової розробки проблематики характеризується двома взаємопов'язаними тенденціями: переосмисленням матеріально-правових критеріїв криміналізації екологічної шкоди під впливом Директиви (ЄС) 2024/1203; посиленням уваги до процесуальних та інституційних механізмів (спеціалізація, комплаєнс, відновлення шкоди), без яких кримінально-правова охорона довкілля ризикує залишитися переважно декларативною.

Отже, **мета статті** полягає у комплексному дослідженні особливостей імплементації Директиви (ЄС) 2024/1203 про захист довкілля у національні правові системи дер-

жав-членів Європейського Союзу на прикладі Франції, а також у визначенні ключових нормативних, інституційних та доктринальних викликів, що виникають у процесі адаптації національного кримінального законодавства до оновлених європейських стандартів.

Методологічну основу дослідження становить сукупність загальнонаукових і спеціально-юридичних методів пізнання, застосування яких зумовлено міжгалузевим характером проблематики імплементации Директиви (ЄС) 2024/1203 про захист довкілля у розрізі кримінально-правової відповідальності. Діалектичний метод використано для з'ясування закономірностей розвитку європейської кримінально-правової політики у сфері охорони довкілля та взаємозв'язку між наднаціональним і національним рівнями правового регулювання. Формально-юридичний метод дав можливість здійснити аналіз нормативних положень Директиви (ЄС) 2024/1203, а також відповідних норм кримінального й екологічного законодавства Франції з метою визначення їх змісту, структури та логіки побудови. Порівняльно-правовий метод застосовано для зіставлення положень європейського *acquis* із національними нормами, що регламентують кримінальну відповідальність за екологічні правопорушення, а також для виявлення відмінностей у підходах до визначення складів злочинів, форм вини та санкцій. Системно-структурний метод дозволив розглянути імплементацию Директиви як складовий елемент загальної моделі кримінально-правового захисту довкілля, враховуючи взаємодію кримінального, адміністративного та екологічного регулювання. Крім того, використано метод правового прогнозування для визначення можливих напрямів трансформації французького законодавства у зв'язку з імплементацией нових європейських стандартів. Застосування зазначених методів у їх комплексі забезпечило всебічність, об'єктивність та наукову обґрунтованість отриманих висновків.

Виклад основного матеріалу

У квітні 2024 року Європейський Союз ухвалив Директиву (ЄС) 2024/1203 про за-

хист довкілля, що започаткувала новий етап розвитку європейської кримінально-правової політики у сфері охорони навколишнього природного середовища. Зазначений акт не лише замінив попередню нормативну модель 2008 року, а й суттєво розширив перелік криміналізованих діянь, уточнив склад екологічних злочинів, посилив вимоги до санкцій та запровадив комплексні механізми забезпечення ефективного розслідування і притягнення до відповідальності [3].

У цьому контексті особливої актуальності набуває проблема належної імплементации положень Директиви у національні правові системи держав-членів, оскільки саме від якості трансформації європейських стандартів у внутрішнє законодавство залежить реальний рівень кримінально-правового захисту довкілля. Гармонізація складів злочинів, уніфікація підходів до визначення суб'єктів відповідальності, встановлення ефективних, пропорційних та стримуючих санкцій, а також забезпечення інституційної спроможності органів правопорядку становлять ключові виклики сучасного етапу адаптації національних правових систем до оновлених вимог права Європейського Союзу.

Імплементация положень Директиви у національні правові системи держав-членів Європейського Союзу є складним і багатовимірним процесом, що зумовлено істотними відмінностями між правовими традиціями, моделями правового регулювання та структурою галузевого законодавства. Правові системи держав ЄС формувалися під впливом різних історичних, доктринальних і конституційних чинників — від континентальної (романо-германської) моделі до елементів загального права, що впливає на розуміння природи кримінальної відповідальності, принципів побудови складу злочину, ролі судової практики та меж дискреції законодавця.

У сфері екологічного права ці відмінності проявляються ще виразніше, оскільки національні системи охорони довкілля відрізняються за ступенем кодифікації, рівнем деталізації нормативного регулювання, розподілом повноважень між центральними й місцевими органами влади, а також за спів-

відношенням адміністративної, цивільної та кримінальної відповідальності. Додаткові труднощі виникають у зв'язку з необхідністю інтеграції нових кримінально-правових складів у вже існуючі системи кримінального законодавства, які мають різні підходи до визначення суб'єкта злочину, форм вини, співучасті, відповідальності юридичних осіб та критеріїв призначення санкцій [6].

Таким чином, імплементація Директиви передбачає не механічне перенесення її положень до національних актів, а складний процес нормативної адаптації, що потребує узгодження європейських стандартів із внутрішньою логікою національного правопорядку та забезпечення їхньої системної інтеграції у кримінально-правову й екологічну політику держави.

Розпочнемо аналіз імплементації Директиви (ЄС) 2024/1203 з Франції. Так, Франція становить показовий приклад для аналізу імплементації Директиви, оскільки її правова система поєднує високий рівень кодифікації з розвиненою моделлю адміністративно-кримінального захисту довкілля. Французьке екологічне законодавство систематизоване в Екологічному кодексі (Code de l'environnement), який функціонує поряд із Кримінальним кодексом (Code pénal) та передбачає як адміністративні, так і кримінальні механізми реагування на правопорушення у сфері охорони довкілля. Така дуалістична модель вже історично орієнтована на криміналізацію найбільш небезпечних екологічних діянь, що створює відносно сприятливе підґрунтя для адаптації положень нової директиви ЄС.

Водночас імплементація не є формальною процедурою. Французьке кримінальне право ґрунтується на принципі законності (principe de légalité des délits et des peines), який вимагає чіткості та визначеності складів злочинів [2]. Директива (ЄС) 2024/1203 передбачає розширення переліку криміналізованих діянь, уточнення критеріїв серйозної шкоди довкіллю та встановлення більш суворих санкцій, включно з відповідальністю юридичних осіб. Це потребує ретельного перегляду диспозицій відповідних статей екологічного та кримінального законодавства Франції з метою забезпечен-

ня їхньої відповідності новим європейським стандартам без порушення внутрішньої системної узгодженості.

Особливого значення набуває питання санкційної політики. Французьке право вже передбачає кримінальну відповідальність юридичних осіб, однак Директива встановлює мінімальні рівні санкцій, які мають бути ефективними, пропорційними та стримуючими. Відтак законодавець повинен оцінити, чи відповідають чинні межі штрафів, додаткові покарання та механізми конфіскації вимогам оновленого *acquis* ЄС.

Цікаво також зазначити, що ухвалення у 2021 році Закону про клімат і стійкість (Loi Climat et Résilience, далі – LCR) стало формальним кроком Франції до імплементації положень Директиви 2008/99/ЄС про захист довкілля засобами кримінального права, хоча ця процедура відбулася із десятирічним запізненням [4]. Зазначений законодавчий акт мав також на меті врахувати рекомендації, вироблені Громадянською конвенцією з питань клімату, проте в процесі парламентського розгляду низка первісно амбітних положень зазнала пом'якшення, що вплинуло на масштаб і глибину запроваджених реформ [7].

Однією з найбільш резонансних новел LCR стало включення до французького законодавства категорії екоциду. Водночас запроваджене поняття має обмежений нормативний обсяг і не набуло статусу самостійного злочину (*crime*) у системі кримінально-правової класифікації Франції. Натомість екоцид віднесено до категорії деліктів (*délits*), що у французькій ієрархії кримінальних правопорушень займають нижчий щабель порівняно зі злочинами та передбачають менш суворий режим покарання. За змістом французької моделі, екоцид охоплює випадки умисного вчинення діянь, пов'язаних із забрудненням, які спричиняють тяжкі та тривалі наслідки для здоров'я людини, а також для стану фауни й флори. При цьому законодавець встановив додатковий кваліфікуючий критерій тривалості шкоди: негативні наслідки повинні зберігатися щонайменше протягом семи років, що суттєво звужує сферу практичного застосування відповідної норми [5].

Французьке кримінальне право передбачає можливість притягнення до кримінальної відповідальності як фізичних, так і юридичних осіб. Відповідно до статті 121-2 Кримінального кодексу Франції, компанії несуть відповідальність за кримінальні правопорушення, вчинені від їхнього імені їхніми керівними органами або уповноваженими представниками. Такий підхід загалом відповідає сучасним європейським тенденціям посилення корпоративної відповідальності у сфері екологічних правопорушень. Варто вказати, що для юридичних осіб фінансові санкції можуть сягати суми, що у п'ятдесят разів перевищує розмір отриманої неправомірної вигоди (стаття L.231-3 Екологічного кодексу Франції) [1].

Разом із тим положення Закону про клімат і стійкість (LCR) зазнали суттєвої критики з боку екологічної спільноти, насамперед через їхню невідповідність раніше встановленим європейським стандартам. По-перше, встановлення обов'язкової семирічної тривалості негативних наслідків як умови кваліфікації діяння створює надмірно високий доказовий бар'єр. З огляду на складність доведення екологічної шкоди протягом такого тривалого періоду, ця вимога істотно ускладнює практичне застосування норми. Натомість Директива 2008/99/ЄС оперувала категорією істотної шкоди, де тривалість негативного впливу розглядалася лише як один із критеріїв оцінки поряд з іншими обставинами, а не як жорстка й самодостатня умова криміналізації.

По-друге, французький законодавець обмежив склад екоциду виключно умисною формою вини, виключивши можливість притягнення до відповідальності за необережні дії. Такий підхід звужує сферу кримінально-правового захисту довкілля, оскільки значна частина масштабних екологічних катастроф на практиці пов'язана саме з грубою недбалістю або системними порушеннями стандартів екологічної безпеки. У результаті французька модель екоциду виявилася менш всеохопною порівняно з підходом, закладеним у європейському праві, що й зумовило дискусії щодо її ефективності та відповідності загальній меті посилення кримінально-правової охорони екосистем.

Закон про клімат і стійкість (LCR) також розширив можливості уникнення повноцінного кримінального переслідування шляхом укладення угоди з прокуратурою у справах про екологічні правопорушення — так званої *Convention judiciaire d'intérêt public* (CJIP). Застосування цього механізму, який передбачає врегулювання справи без судового розгляду за умови виконання визначених фінансових та комплаєнс-зобов'язань, поширено і на сферу охорони довкілля. Починаючи з січня 2022 року було затверджено двадцять таких угод у справах, пов'язаних із екологічними порушеннями. Водночас жодна з них не стосувалася екоциду; переважна більшість випадків охоплювала менш тяжкі екологічні делікти, за які застосовувалися відносно помірні штрафні санкції.

Попри наявність у Франції розвинених кримінально-правових інструментів протидії екологічним правопорушенням, фактичні результати їх застосування не повною мірою відповідають задекларованим цілям державної політики у сфері охорони довкілля. У звіті, оприлюдненому у березні 2022 року Національним управлінням з боротьби з посяганнями на довкілля та громадське здоров'я (OCLAESP), наголошено на суттєвих труднощах, пов'язаних із точною оцінкою екологічної шкоди, а також на недостатній стримуючій силі чинних санкцій. За висновками агентства, співвідношення ризику притягнення до відповідальності та потенційної вигоди від правопорушення нерідко є сприятливим для порушників, що ставить під сумнів превентивну ефективність існуючої моделі кримінально-правового реагування.

Варто також зазначити, що у Франції протидія екологічним злочинам здійснюється комплексно системою органів, що поєднує спеціалізовані підрозділи кримінальної поліції, адміністративні контролюючі служби та прокуратуру. Така модель відображає міжсекторальний характер екологічних правопорушень, які одночасно стосуються кримінального, адміністративного та екологічного регулювання.

Так, ключову роль у розслідуванні екологічних злочинів відіграє OCLAESP —

Office central de lutte contre les atteintes à l'environnement et à la santé publique (Центральне управління з боротьби з посяганнями на довкілля та громадське здоров'я). Цей підрозділ Національної жандармерії координує розслідування складних та міжрегіональних справ, пов'язаних із незаконним поводженням з відходами, забрудненням водних ресурсів, незаконною торгівлею видами флори й фауни, а також транснаціональною екологічною злочинністю. OCLAESP виконує функції аналітичного центру, забезпечує міжнародне співробітництво (зокрема через Європол та Інтерпол) та методичну підтримку регіональних підрозділів [9].

Паралельно екологічні правопорушення можуть розслідуватися підрозділами судової поліції (*police judiciaire*) та територіальними підрозділами Національної жандармерії, які здійснюють первинні слідчі дії, збір доказів і взаємодіють із прокуратурою.

Важливу роль відіграють адміністративні органи екологічного контролю, зокрема OFB — *Office français de la biodiversité* (Французьке агентство з біорізноманіття). Інспектори цього органу мають повноваження здійснювати перевірки, фіксувати порушення природоохоронного законодавства, складати протоколи та передавати матеріали до прокуратури. OFB активно залучений до боротьби з незаконним полюванням, браконьєрством, порушеннями у сфері водокористування та охорони заповідних територій [10].

Крім того, контроль за діяльністю промислових об'єктів здійснюють інспекції, що діють у системі Міністерства екологічного переходу (*Inspection des installations classées*), які наглядають за підприємствами, що підпадають під режим «класифікованих» (*installations classées pour la protection de l'environnement — ICPE*). У разі виявлення серйозних порушень ці органи передають матеріали до органів кримінального переслідування.

Кримінальне переслідування екологічних злочинів здійснюється прокуратурою. У 2021–2022 роках у Франції було створено спеціалізовані екологічні палати в межах окремих судів (*rôles régionaux spécialisés en*

matière environnementale), які концентрують розгляд складних екологічних справ. Це дозволяє формувати судову практику з урахуванням технічної складності екологічних питань та потреби у спеціалізованих знаннях [8].

Можна стверджувати, що французька система боротьби з екологічною злочинністю базується на принципі тісної взаємодії між адміністративним контролем і кримінальним переслідуванням. Інспекційні органи виконують функцію первинного виявлення порушень, тоді як OCLAESP і судова поліція забезпечують кримінальне розслідування, а прокуратура — процесуальне керівництво та підтримання обвинувачення в суді.

Таким чином, інституційна модель Франції характеризується спеціалізацією та багаторівневістю, що потенційно створює належні умови для ефективної протидії екологічним злочинам. Водночас практика свідчить, що результативність цієї системи значною мірою залежить від ресурсного забезпечення, експертної спроможності органів та чіткості кримінально-правових норм, що особливо актуалізується у зв'язку з імплементацією Директиви (ЄС) 2024/1203.

У цілому Директива (ЄС) 2024/1203 про захист довкілля позитивно сприймається французькими органами влади, оскільки відкриває можливості для суттєвого розширення кола криміналізованих діянь, посилення санкцій та гармонізації кримінально-правового реагування на екологічні правопорушення в межах держав-членів Європейського Союзу. Її імплементація здатна істотно трансформувати підходи французького законодавця до визначення складів екологічних злочинів і меж кримінальної відповідальності.

Так, передусім очікується перегляд самого підходу до дефініції екологічного злочину. Наразі кримінальна відповідальність у Франції переважно пов'язується з порушенням норм європейського чи національного законодавства або умов адміністративних дозволів (зокрема префектурних). Імплементація Директиви (ЄС) 2024/1203 передбачатиме перехід до ширшої матеріальної моделі, за якої кримінально карани-

ми визнаватимуться будь-які умисні дії, що заподіюють істотну шкоду довкіллю, навіть за відсутності формального порушення конкретного адміністративного припису. Такий підхід зміщує акцент із формальної незаконності на реальний екологічний результат, що посилює охоронну функцію кримінального права.

Крім того, французькому законодавцю доведеться переглянути чинну конструкцію екоциду. Це означатиме, по-перше, відмову від вимоги щодо обов'язкової семирічної тривалості негативних наслідків як кваліфікуючої ознаки правопорушення, що нині істотно обмежує сферу застосування відповідної норми. По-друге, необхідною стане інтеграція до суб'єктивної сторони складу правопорушення елементів грубої недбалості або свідомо ризикованої поведінки, що відповідає підходу, закладеному в новій Директиві, та розширює можливості притягнення до відповідальності за тяжкі екологічні наслідки [11].

Окремим напрямом трансформації стане запровадження додаткових превентивних і відновлювальних механізмів. Національне законодавство Франції має бути доповнене новими вимогами щодо корпоративного комплаєнсу, які зобов'язуватимуть компанії впроваджувати системи запобігання екологічним злочинам, здійснювати належний внутрішній контроль та забезпечувати оперативне відшкодування й усунення заподіяної шкоди. У результаті імплементція Директиви (ЄС) 2024/1203 може стати каталізатором переходу від переважно репресивної моделі реагування до комплексної системи кримінально-правового захисту довкілля, що поєднує каральні, превентивні та відновлювальні інструменти відповідно до сучасної екологічної політики Європейського Союзу.

Висновки

Проведений аналіз свідчить, що імплементція Директиви (ЄС) 2024/1203 про захист довкілля у правову систему Франції відбувається в умовах уже сформованої, однак неоднозначної за своєю ефективністю моделі кримінально-правового реагування на екологічні правопорушення. Французь-

ке законодавство характеризується високим рівнем кодифікації, наявністю спеціалізованих інституцій та визнанням кримінальної відповідальності юридичних осіб, що створює сприятливі передумови для адаптації до оновлених європейських стандартів. Водночас попередній досвід транспонування Директиви 2008/99/ЄС, зокрема через прийняття Закону про клімат і стійкість, продемонстрував певну обмеженість національного підходу. Особливого значення набуває необхідність перегляду складу екоциду, інтеграції елементів грубої недбалості, а також запровадження більш жорстких та водночас ефективних механізмів притягнення до відповідальності юридичних осіб. Отже, імплементція Директиви (ЄС) 2024/1203 у Франції може стати каталізатором якісного оновлення національної системи кримінально-правового захисту довкілля. Водночас реальний результат залежатиме не лише від формального внесення змін до законодавства, а й від здатності держави забезпечити належну правозастосовну практику, ресурсне підкріплення спеціалізованих органів та формування послідовної судової доктрини у сфері екологічної кримінальної відповідальності.

Література

1. Code de l'environnement (France). (2024). Version consolidée. Legifrance. <https://www.legifrance.gouv.fr>
2. Code pénal (France). (2024). Version consolidée. Legifrance. <https://www.legifrance.gouv.fr>
3. Directive (EU) 2024/1203 of the European Parliament and of the Council of 11 April 2024 on the protection of the environment through criminal law and replacing Directives 2008/99/EC and 2009/123/EC. (2024). Official Journal of the European Union, L 2024/1203. <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2024/1203/oj>
4. Directive 2008/99/EC of the European Parliament and of the Council of 19 November 2008 on the protection of the environment through criminal law. (2008). Official Journal of the European Union, L 328, 28–37.
5. European Commission. (2020). Evaluation of Directive 2008/99/EC on the protection of the environment through

criminal law (SWD(2020) 259 final). European Commission.

6. European Commission. (2021). Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on the protection of the environment through criminal law and replacing Directive 2008/99/EC (COM(2021) 851 final).

7. Loi n° 2021-1104 du 22 août 2021 portant lutte contre le dérèglement climatique et renforcement de la résilience face à ses effets (Loi Climat et Résilience). (2021). Journal officiel de la République française

8. Ministère de la Justice. (2022). Circulaire relative à la politique pénale en matière d'atteintes à l'environnement. Ministère de la Justice.

9. Office central de lutte contre les atteintes à l'environnement et à la santé publique (OCLAESP). (2023). Présentation et missions. Ministère de l'Intérieur. <https://www.gendarmerie.interieur.gouv.fr>

10. Office français de la biodiversité (OFB). (2023). Rapport d'activité 2022. OFB. <https://www.ofb.gouv.fr>

11. Spizzichino, D. (2024). Ecocide in the future through the new EU Environmental Crime Directive. *Völkerrechtsblog*.

Zhukorska Yaryna

Candidate of Legal Sciences, Associate

Professor;

Dean of the Faculty of Law and International

Relations,

State University «Kyiv Aviation Institute»

<https://orcid.org/0000-0002-7797-5207>

ya1zhu52@gmail.com

**IMPLEMENTATION OF DIRECTIVE
(EU) 2024/1203 ON THE PROTECTION
OF THE ENVIRONMENT INTO FRENCH
NATIONAL LAW**

The article provides a comprehensive analysis of the specific features of the implementation of Directive (EU) 2024/1203 on the protection of the environment through criminal law into the national legal system of France. The study focuses on clarifying the substantive innovations introduced by

the Directive, assessing their impact on the transformation of criminal law mechanisms for environmental protection, and evaluating the readiness of French legislation to adapt to the updated European standards.

The previous experience of transposing Directive 2008/99/EC is examined, particularly through the adoption of the Climate and Resilience Act (Loi Climat et Résilience), which introduced the concept of ecocide into French law. The article highlights the distinctive features of the legal construction of ecocide in France, including its classification as an offence (délit) rather than a crime (crime), the requirement of a seven-year duration of environmental damage, and the limitation of the subjective element to intentional conduct. It is argued that these elements create a heightened evidentiary threshold and require reconsideration in light of the new Directive's requirements.

Special attention is paid to the institutional framework for combating environmental crimes in France, including the activities of specialized gendarmerie units, administrative supervisory authorities, and the prosecution service. The study concludes that the effectiveness of criminal law protection of the environment depends not only on the formal definition of offences and sanctions but also on adequate resources, inter-agency coordination, and the development of consistent judicial practice.

The article concludes that the implementation of Directive (EU) 2024/1203 may serve as a catalyst for a qualitative modernization of the French model of criminal environmental protection, particularly through a broader material understanding of environmental harm, the incorporation of elements of gross negligence, and the strengthening of corporate criminal liability. The French experience is considered relevant for Ukraine in the context of aligning national legislation with the EU acquis.

Keywords: Directive (EU) 2024/1203; compensation; environmental crimes; ecocide; environmental damage; environmental security; European Union law; international law.